

Eenrum, Handerweg 1

QuickScan

JM ecologie, 2022

QuickScan Eenrum, Handerweg 1

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R20.146

Status

2.0 (definitief)

Datum

08-03-2022

Opdrachtgever

Stichting Vormen van Wonen
Hoofdstraat 69
9977 RC Kloosterburen

Auteur

Henri Zomer

Controle

Remco Ploeg

Voorpagina

Westaanzicht van het plangebied

Te citeren als

Zomer, H., 2022. QuickScan Eenrum, Handerweg 1; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. JMe-rapport R20.146 JM ecologie, Gorredijk.

JM ecologie

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	8
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie (soortenbescherming).....	10
3.1	Vogels.....	10
3.2	Vleermuizen	11
3.3	Overige zoogdieren.....	12
3.4	Overige fauna.....	13
3.5	Vaatplanten	13
3.6	Zorgplicht	13
4	Resultaten bureaustudie (gebiedsbescherming)	14
4.1	Natura 2000 (Wnb)	14
4.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	14
4.3	Ganzenfoerageer-, weidevogel- en akkervogelgebieden	14
5	Effecten en gevolgen.....	15
5.1	Overzicht beschermde soorten.....	15
5.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	15
5.3	Effecten op beschermde gebieden	16
6	Mitigerende maatregelen	18
6.1	Algemene broedvogels	18
6.2	Vleermuizen; mitigatie.....	19
6.3	Zorgplicht	19
7	Conclusie.....	20
	Geraadpleegde bronnen.....	21

1 Inleiding

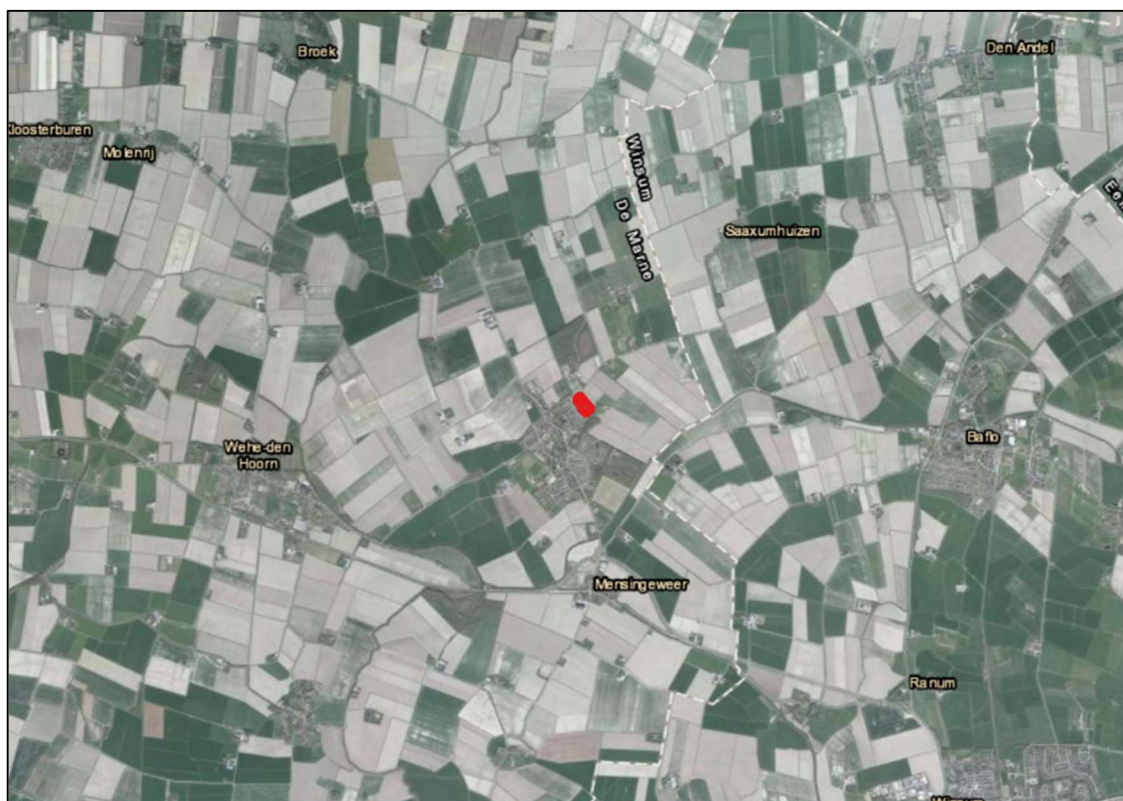
1.1 Aanleiding

Stichting Vormen van Wonen, hierna opdrachtgever genoemd, is voornemens om werkzaamheden uit te voeren op het perceel liggende aan de Handerweg 1, te Eenrum. De opdrachtgever is voornemens om deze, tot op heden in gebruik zijnde, kwekerij 'De Kleine Plantage' om te vormen tot een woonerf welke bestaat uit diverse percelen met een woning.

De opdrachtgever heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie gevraagd een QuickScan uit te voeren op de geplande ingreep, om te onderzoeken of deze aanpassing effect heeft op beschermde soorten, verblijfplaatsen of gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen aan de noordzijde van Eenrum in de gemeente Het Hogeland, provincie Groningen. De omgeving van het plangebied wordt aan de zuidzijde met name gekenmerkt door bebouwing met een woon- en/of bedrijfsfunctie. De wijdere omgeving van Eenrum kenmerkt zich voornamelijk door intensieve agrarische landbouwpercelen. Aan de noordzijde van het plangebied is een klein bosgebied gelegen.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied in Eenrum (rode stip). (Bron achtergrond: ESRI)

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN. De provincie Groningen kent tevens beschermde ganzenfoerageergebieden en aangewezen leefgebieden voor weide- en akkervogels.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat alle provincies en het Rijk de voorheen geldende "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012" aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. Bij voorliggende toetsing is ervan uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en onwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande verbouwing, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

In tegenstelling tot een volledige Natuurtoets wordt bij een QuickScan bij JM ecologie normaliter niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en Weidevogelleefgebied/Akkervogelleefgebied/Ganzenfoerageergebied) en is de bureaustudie beperkt. In dit geval is er, vanuit de opdracht, echter voor gekozen om deze onderdelen wel mee te nemen.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlassen en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Henri Zomer van JM ecologie op 4 november 2020. Het bezoek is uitgevoerd van 10:00 tot 11:30 uur, bij 14°C en 1 Bft, op een zonnige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

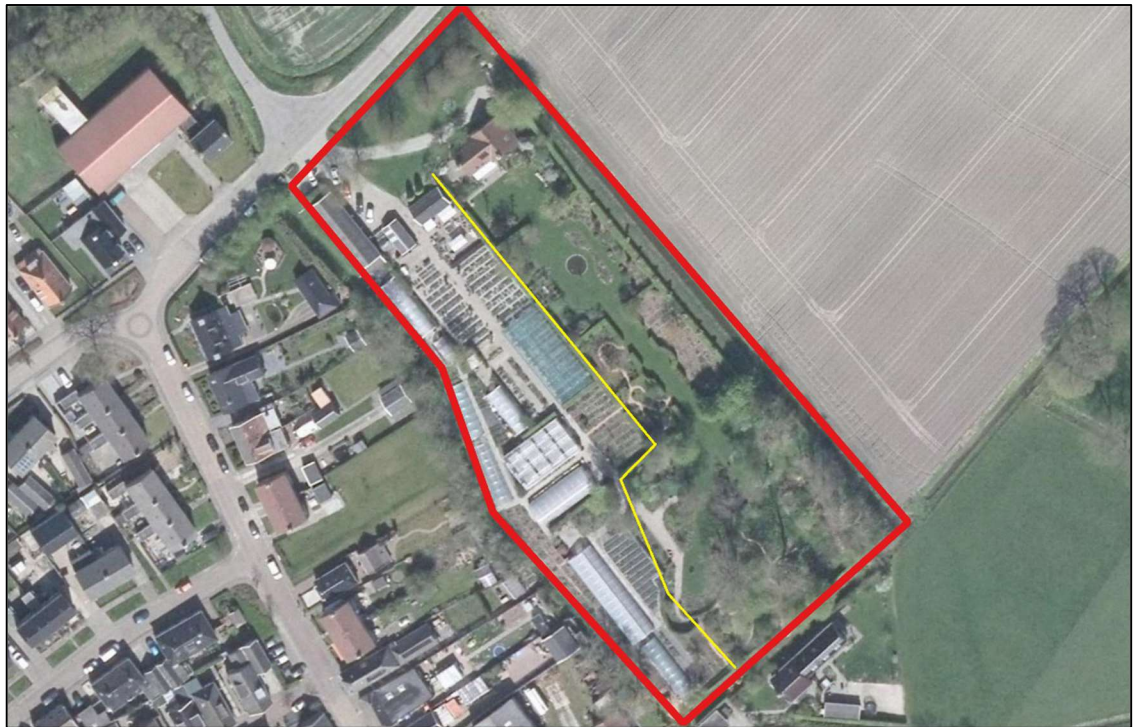
2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied bevindt zich aan de noordzijde van Eenrum, aan de Handerweg 1. Aan de noordwestzijde wordt het plangebied begrensd door de Handerweg. Aan de noordoostzijde is een watergang aanwezig waarachter zich een agrarisch perceel bevindt. De zuidoost- en zuidwestzijde worden begrensd door bebouwing met een woonfunctie, ook hier wordt het plangebied begrensd door een watergang.

Het plangebied bestaat uit de kwekerij 'De Kleine Plantage'. Vanaf de Handerweg kunnen het parkeerterrein en de woning worden bereikt middels een grindpad. De woning is gelegen in de noordoosthoek van het plangebied. Ten westen van de woning zijn nog een kapschuur en twee kleinere schuren aanwezig. De kwekerij bevindt zich met name aan de zuidoostzijde van het plangebied en wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van kweekterrassen, glaskassen en tunnelkassen. Deze onderdelen van de kwekerij worden afgewisseld door de aanwezigheid van bomen, hagen en struiken. De aanwezige paden in dit gedeelte van het plangebied bestaan uit grind of zijn betegeld. Er is een kleine schuur aanwezig en ook worden op dit gedeelte van het plangebied materialen ten behoeve van de kwekerij opgeslagen. Aan de zuidwestzijde is een uitgang aanwezig welke uitkomt op de Lageweg.

De noordoostzijde van het plangebied bestaat uit de siertuin welke een onderdeel is van de kwekerij. Ten zuidoosten van de woning is een kleine ondiepe vijver aanwezig welke wordt omgeven door gras. Deze grasbaan loopt vanaf de woning door in zuidoostelijke richting. Aan weerszijden van deze grasbaan zijn door de aanwezigheid van hagen verschillende compartimenten gecreëerd waarin vele verschillende kruiden, struiken en bomen aanwezig zijn. Tevens is er een haag aanwezig langs de noordoostzijde van het perceel. In de zuidoosthoek van het plangebied is een folly aanwezig (kunstzinnig bouwwerk). Ook is er in dit gedeelte van het plangebied de tijdelijke opslag van tuinafval aanwezig. De zuidoostgrens van het plangebied wordt gemarkeerd door een aanwezige haag.

Afbeelding 2.1. Overzicht plangebied (rood), waarbij het kwekerij gedeelte zich ten zuiden van de gele lijn bevindt en de siertuin ten noorden van de gele lijn. (Bron achtergrond: ESRI).

Afbeelding 2.2. Toegang naar kwekerij vanaf Handerweg.

Afbeelding 2.3. Woonhuis.

Afbeelding 2.4. Gedeelte van de kwekerij.

Afbeelding 2.5. Gedeelte van de kwekerij.

Afbeelding 2.6. Aanwezige kassen op de kwekerij

Afbeelding 2.7. Uitgang achterzijde kwekerij op Lageweg.

Afbeelding 2.8. Siertuin met compartimenten.

Afbeelding 2.9. De te dempen vijver in de siertuin.

Afbeelding 2.10. Diverse planten in de siertuin.

Afbeelding 2.11. Diverse planten in de siertuin.

Afbeelding 2.12. Bouwwerk in siertuin.

Afbeelding 2.13. Binnenzijde bouwwerk.

Afbeelding 2.14. Tijdelijk opslag tuinafval.

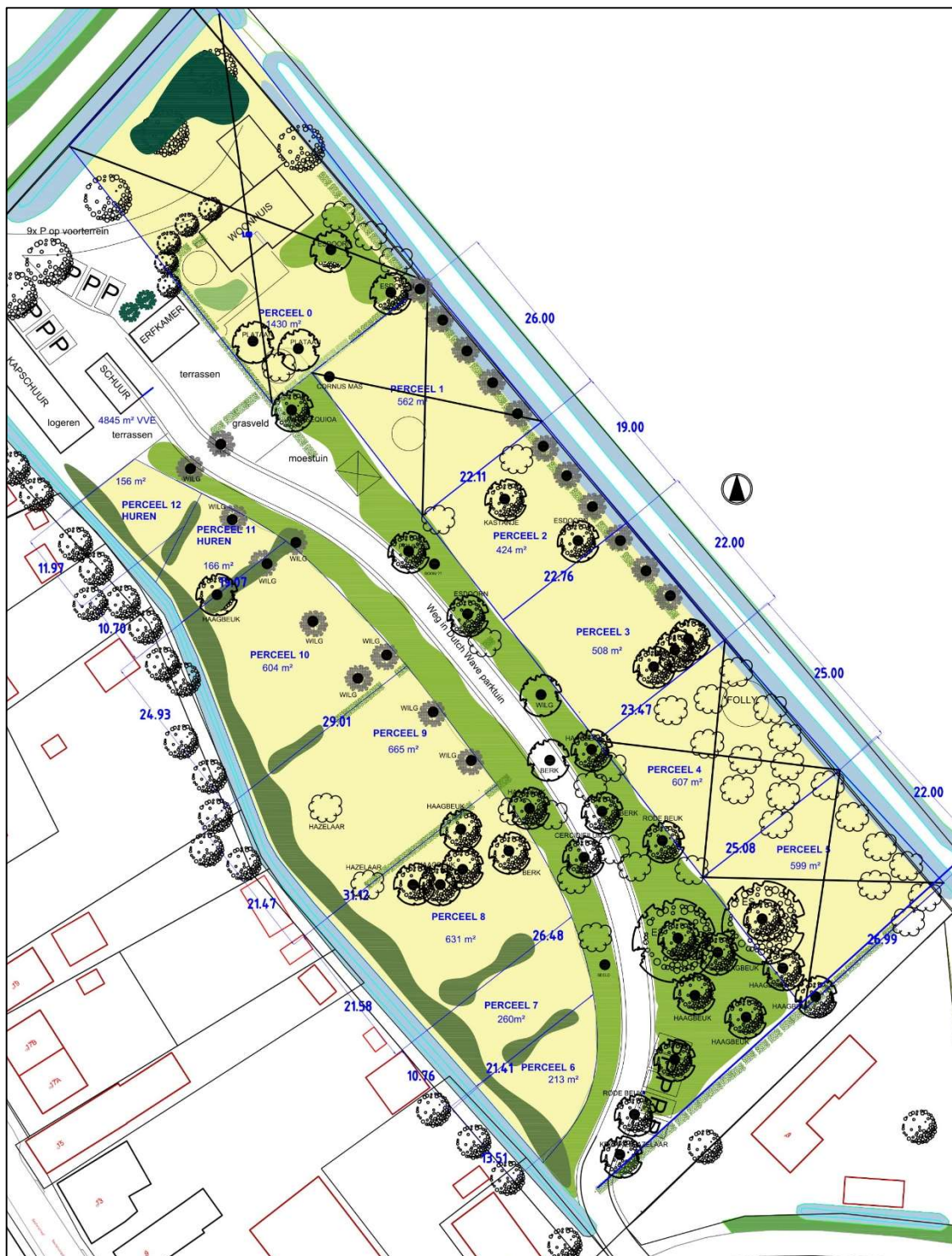

Afbeelding 2.15. Zuidzijde siertuin.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens het plangebied opnieuw in te richten (zie afbeelding 2.16) om plaats te maken voor woningbouw. Daarbij zullen de aanwezige kapschuur, kleine schuren en woning onaangetast blijven. De vijver zal worden gedempt en er zullen in ieder geval twee bomen worden gekapt (een berk en een kastanje). Het is niet uit te sluiten dat tijdens de herinrichting nog een aantal bomen zullen moeten worden gekapt. Ook zal een gedeelte van de aanwezige hagen in het plangebied worden verwijderd. De hagen die het plangebied begrenzen blijven behouden. De aanwezige kwekerij met alle kassen en materialen zullen worden afgebroken en opgeruimd. Ook zal het noordelijke gedeelte van de siertuin (tot aan het bouwwerk) bouwrijp worden gemaakt. Een deel van de siertuin, zoals te zien op afbeelding 2.16 (zuidwest van perceel 5) zal behouden blijven. Aanwezig tijdelijk opgeslagen tuinafval wordt ook opgeruimd. De folly blijft, zo mogelijk, behouden. Het streven is om tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk van het aanwezige groen te sparen of in de nieuwe situatie, waar dit niet mogelijk is, nieuw groen aan te planten.

Op de vrijgekomen percelen zullen uiteindelijk 12 woningen worden gebouwd. De oprijlaan vanaf de Handerweg zal over het plangebied worden doorgetrokken tot de uitgang welke uitkomt op de Lageweg. De opdrachtgever is voornemens de kwekerij augustus 2022 te sluiten en daarna direct te starten met de werkzaamheden.

Afbeelding 2.16. Overzicht plangebied in de nieuwe situatie (Bron Stichting Vormen van Wonen).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie (soortenbescherming)

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermd

In de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten vogels met jaarrond beschermde nesten voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige bomen in een straal van 75 meter rondom het plangebied, de zogeheten verstoringszone, gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten van boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, slechtvalk en sperwer. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen. Tevens ontbreekt geschikt broedbiotoop met stromend water voor de grote gele kwikstaart.

Huisumus, gierzwaluw en kerkuil broeden in gebouwen. In het plangebied en binnen de verstoringszone daarvan zijn geen geschikte invlieglocaties voor kerkuil aanwezig. De woning binnen het plangebied is geschikt als broedlocatie voor huismus en gierzwaluw. De overige gebouwen binnen het plangebied zijn vanwege het ontbreken van geschikte invliegopening en broedlocaties niet geschikt voor huismus en gierzwaluw.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw worden behandeld in paragraaf 5.2.

Algemene broedvogels

Binnen het plangebied kunnen in de vele aanwezige groenstructuren diverse algemene zangvogels tot broeden komen. Tevens kunnen watervogels zoals wilde eend of meerkoet tot broeden komen in de naastgelegen watergangen. Tot slot kunnen bijvoorbeeld spreeuw of boerenzwaluw tot broeden komen in de aanwezige gebouwen.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels worden behandeld in paragraaf 5.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foeragegebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foeragegebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foeragegebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foeragegebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foeragegebieden. Het ongeschikt maken van een foeragegebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

Er zijn binnen het plangebied geen bomen aanwezig met geschikte holtes voor vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is daarmee uitgesloten. De woning binnen het plangebied is mogelijk wel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten vleermuizen. In de overige gebouwen die aanwezig zijn binnen het plangebied bieden geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen vanwege het ontbreken van geschikte invliegopening of het zeer open karakter, waardoor geschikte donkere en geïsoleerde verblijflocaaties ontbreken.

Vliegroutes

De hagen die de grenzen van het plangebied markeren vormen lijnvormige elementen die kunnen dienen als vliegrouteondersteuning voor diverse soorten vleermuizen. Er zijn echter voldoende even geschikte alternatieven in de directe omgeving, waardoor deze hagen niet als essentieel worden aangemerkt.

Foeragegebied

Het plangebied is geschikt als foeragegebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de directe omgeving van het plangebied voldoende even geschikt alternatief foeragegebied voorhanden is, wordt het foeragegebied binnen het plangebied niet als essentieel aangemerkt.

Consequenties van de ingreep op mogelijk aanwezige vleermuisverblijfplaatsen worden behandeld in paragraaf 5.2.

3.3 Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de steenmarter, bunzing, waterspitsmuis en de haas. De bunzing, hermelijn en de haas zijn, met ingang van de wijziging van de omgevingsverordening provincie Groningen 2016 van 2 februari 2022, niet langer vrijgesteld bij ruimtelijke ingrepen.

Voor overige beschermde zoogdiersoorten ontbreekt geschikt habitat, en/of het plangebied valt niet binnen het bekende verspreidingsgebied. De aanwezigheid van overige beschermde zoogdieren kan daarmee uitgesloten worden.

Steenmarter

Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen van steenmarter. Het is echter niet uitgesloten dat de steenmarter gebruik maakt van de aanwezige woning in het plangebied of woningen gelegen in de omgeving van het plangebied. Verblijfplaatsen in het tuinafval of brandhout binnen het plangebied worden niet verwacht vanwege de constante veranderingen aan deze locaties door de werkzaamheden op de kwekerij.

Consequenties van de ingreep op mogelijk aanwezige steenmarterverblijfplaatsen worden behandeld in paragraaf 5.2.

Bunzing

De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalig landschap met houtwallen, greppels en sloten met overhangende vegetatie, ook dorpen en buitenwijken van steden vormen geschikt leefgebied. De bunzing maakt zijn schuilplaats in oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das. Maar ook onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. Hij bekleedt zijn hol met gras en mos. In de winter maakt de bunzing zijn schuilplaats op warmere plaatsen, zoals onder stro- en hooibalen bij boerderijen (Zoogdierverseniging, z.d.). De bunzing is in de omgeving van Eenrum meerdere keren waargenomen. Door de aanwezige dekking binnen het plangebied tezamen met de ligging op de grens van agrarisch gebied en het dorp, betreft het plangebied geschikt habitat voor de bunzing. Onder de heggen om het erf kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn en de tuin kan gebruikt worden als foerageergebied. Aanwezigheid van de bunzing kan niet uitgesloten worden.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de bunzing worden behandeld in paragraaf 5.3.

Hermelijn

De hermelijn komt in alle habitats voor, van open plekken, in bossen, houtwallen, duinen, akkers, vochtig terrein. De enige voorwaarde is dat er voldoende dekking aanwezig is. Verblijfplaatsen van de hermelijn betreffen meestal hopen, meestal een oud mollennest of konijnenhol. De soort verplaatst zich meestal langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes en oeverlijnen (Zoogdierverseniging, z.d.). De hermelijn is niet recent in de omgeving van Eenrum waargenomen. Echter is er geschikt habitat aanwezig en valt het plangebied binnen het bekende verspreidingsgebied van de soort, waardoor de aanwezigheid van de hermelijn niet kan worden uitgesloten. Onder de heggen om het erf kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn, en de tuin kan gebruikt worden als foerageergebied. Aanwezigheid van de hermelijn kan niet uitgesloten worden.

Mogelijke consequenties van de ingreep op de hermelijn worden behandeld in paragraaf 5.4.

Waterspitsmuis

De watergangen welke zich rondom het plangebied bevinden zijn niet geschikt als habitat voor de waterspitsmuis vanwege het ontbreken van een goed ontwikkelde oevervegetatie en onderwatervegetatie. Aanwezigheid van de waterspitsmuis binnen of nabij het plangebied is daarom uitgesloten.

Haas

De haas heeft een voorkeur voor kleinschalige agrarische gebieden, met afwisselend langere en kortere gras- en kruidenvegetatie. De soort komt in lagere dichtheden voor in grootschalige of intensief gebruikte graspercelen. Hazen bewonen geen holen zoals konijnen doen, ze maken legers (ondiepe uithollingen) in bosranden, windkeringen, ruigtezomen en onder heggen. Ook in hoog gras of tussen de kluiten van een geploegde akker vind je hazenlegers. Hazen eten grassen (winter), kruiden (zomer) en akkerbouwproducten zoals graan, maïs, klaver en aardappelen (Zoogdierverseniging, z.d.). In de omgeving van het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor de soort, op de agrarische percelen. Er zijn dan ook meerdere waarnemingen bekend van de soort in de omgeving van Eenrum. Op het plangebied zelf is echter te veel menselijke verstoring aanwezig voor deze schuwe soort, waardoor de aanwezigheid van de haas kan worden uitgesloten.

3.4 Overige fauna

Overige niet-vrijgestelde, beschermde diersoorten, zoals reptielen, amfibieën, vissen, insecten, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van het aanwezige, stedelijke habitat en het bekende landelijke verspreidingspatroon van deze soorten.

3.5 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied of in het heuvelland van Zuid Limburg. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

3.6 Zorgplicht

Binnen het plangebied kunnen diverse soorten voorkomen welke zijn geplaatst op de vrijstellingslijst van de provincie Groningen en waarvoor in het kader van de Wet natuurbescherming geen ontheffing hoeft worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter wel de zorgplicht, wat inhoudt dat de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk moeten worden nagelaten of waarvoor maatregelen moeten worden genomen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

In de te dempen vijver en in de omgeving hiervan kunnen tevens vrijgestelde soorten amfibieën voorkomen. Daarnaast kunnen de wezel en de egel voorkomen in de tuin. Voor deze soorten geldt de zorgplicht. Adviezen in het kader van de zorgplicht worden besproken in paragraaf 6.4.

4 Resultaten bureaustudie (gebiedsbescherming)

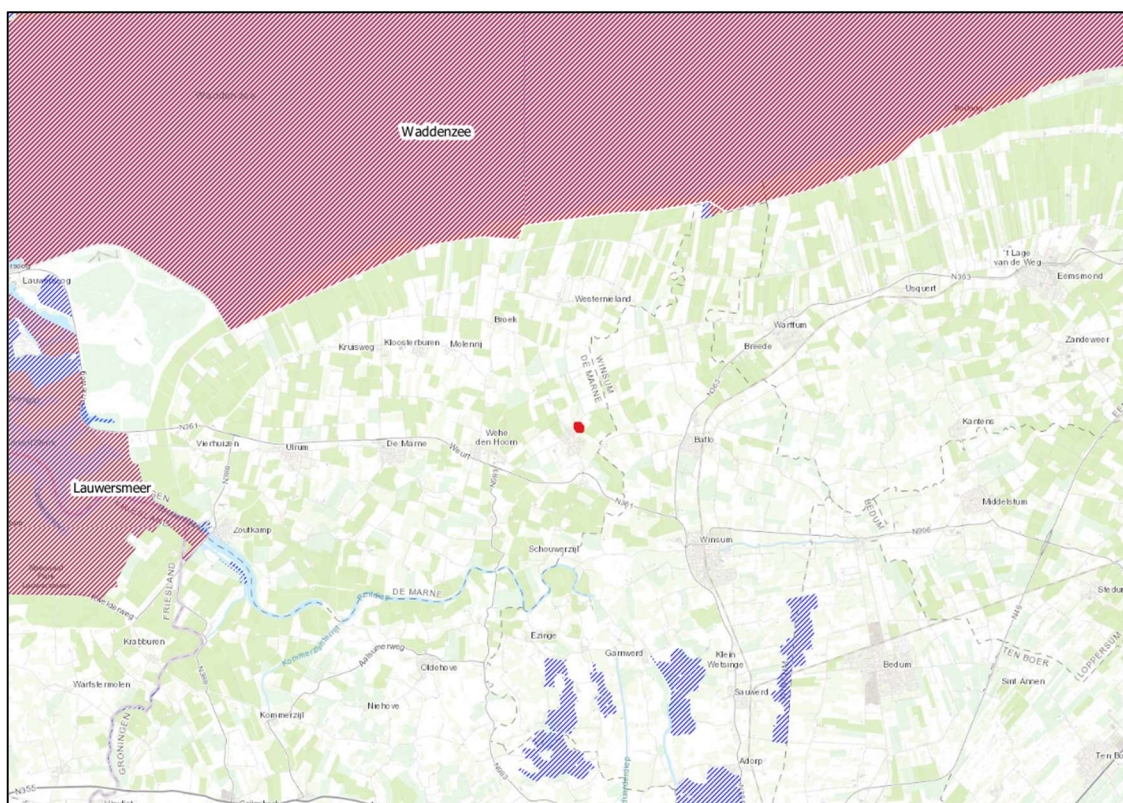
4.1 Natura 2000 (Wnb)

Het plangebied ligt op ruim 6 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied "Waddenzee". Dit Natura 2000-gebied is aangewezen als vogelrichtlijngebied voor 13 soorten broedvogels en voor 29 niet-broedvogels.

Het plangebied ligt op ruim 10 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied "Lauwersmeer" en overige Natura-2000 gebieden.

4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied ligt op ruim 7 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde NNN-gebied.

Afbeelding 4.1. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) en NNN-gebieden (blauw gearceerd) (Bron: ESRI).

4.3 Ganzenfoerage-, weidevogel- en akkervogelgebieden

Het plangebied ligt niet binnen ganzenfoerage-, weidevogel- of akkervogelgebied, al deze gebieden liggen op meer dan 4 kilometer afstand van het plangebied.

5 Effecten en gevolgen

5.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt. Ook worden risico's voor beschermde gebieden als gevolg van de geplande ingreep weergegeven.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus + gierwaluw	3.1	Mogelijk in woning plangebied
Algemene broedvogels	Diverse algemene soorten	3.1	Aanwezig in plangebied of in naastgelegen watergangen
Zoogdieren	Steenmarter, bunzing en hermelijn	3.10	Mogelijke verblijfplaatsen binnen plangebied

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

5.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Huismus en gierwaluw

Er bevinden zich mogelijk nesten van huismus en gierwaluw onder de dakpannen van de woning in het plangebied. Deze nestlocaties zijn jaarrond beschermd. De nestplaatsen worden niet aangetast, waardoor deze niet verloren zullen gaan. De werkzaamheden zullen plaatsvinden op enkele tientallen meters van de woning waardoor de huismussen en gierwaluwen, die gewend zijn aan menselijke activiteit, geen hinder zullen vinden van de werkzaamheden.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een versturende werking op de broedende vogels. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 6.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

In de woning binnen het plangebied kunnen zich vleermuisverblijfplaatsen bevinden. Aangezien er aan de woning geen werkzaamheden plaatsvinden zullen deze niet worden aangetast. Als licht gevoerd wordt op deze potentiële verblijfplaatsen in de woning, kunnen de verblijfplaatsen wel worden verstoord. Om verstoring door lichtval op deze verblijfplaatsen te voorkomen dienen de vervolgstappen beschreven in paragraaf 6.2 te worden opgevolgd.

Steenmarter

Mogelijk wordt de woning binnen het plangebied gebruikt als verblijfplaats door een steenmarter. Aangezien er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de woning en in de directe omgeving van de woning, worden er op deze locaties geen negatieve effecten verwacht.

Bunzing en Hermelijn

Op het erf waren ten tijde van het veldbezoek verschillende takkenhopen en hopen tuinafval aanwezig, waaronder de bunzing en de hermelijn een verblijfplaats kunnen hebben. Daarnaast kunnen verblijfplaatsen van de soort onder de heggen om het erf niet worden uitgesloten. Verblijfplaatsen in het tuinafval of brandhout binnen het plangebied worden echter niet verwacht vanwege de constante veranderingen aan deze locaties door de werkzaamheden op de kwekerij. Wel kunnen hollen aanwezig zijn onder de om het plangebied gelegen heggen, welke groter en ruiger zijn dan de overige in het plangebied gelegen sierheggetjes. Deze betreffen tevens lijnvormige elementen vormen waar de soorten gebruik van maken. De heggen blijven behouden, waardoor geen negatieve effecten worden verwacht op verblijfplaatsen van de bunzing en hermelijn.

De tuin betreft daarnaast geschikt foerageergebied voor de soorten. Gezien de bunzing en de hermelijn beide soorten zijn met een groot territorium, de aanwezigheid van geschikt habitat in de omgeving en de beperkte grootte van de tuin, betreft het plangebied geen essentieel foerageergebied. Daarnaast worden op verschillende locaties langs de randen van het erf houtstapels gecreëerd, waardoor een stuk geschikt habitat wordt teruggebracht. Negatieve effecten op de bunzing en de hermelijn kunnen worden uitgesloten.

Egel en wezel (zorgplicht)

Het erf is geschikt habitat voor de egel en gezien de ligging aan de rand van agrarisch landschap tevens geschikt habitat voor de wezel. Deze egel kan mogelijk verblijfplaatsen hebben onder ruigtes (dichte begroeiing of takkenhopen) in de tuin en de wezel mogelijk onder de heggen om het erf. Deze soorten vallen conform het huidige provinciale beleid onder de vrijstellingslijst (zorgplicht). In hoofdstuk 6.3 worden zorgplicht maatregelen beschreven voor deze soorten.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

Natura 2000 (Wnb)

Het plangebied ligt op ruim 6 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied; "Waddenzee". Het plangebied ligt op ruim 10 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied "Lauwersmeer". Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten.

Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project of door de nieuwe situatie, dient een nadere beschouwing uitgevoerd te worden middels een AERIUS berekening en mogelijk daaruit volgende vervolgstappen zoals een ecologische voortoets en passende beoordeling.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied ligt op ruim 7 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde NNN-gebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten

door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten.

Ganzenfoerageer-, weidevogel- en akkervogelgebieden

Het plangebied ligt niet binnen ganzenfoerageer-, weidevogel- of akkervogelgebied, al deze gebieden liggen op meer dan 4 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten.

6 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 5 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Aanwezig in plangebied	Mitigerende maatregelen
Vleermuizen	Diverse soorten (kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaats)	3.5	Mogelijk in woning in plangebied	Mitigerende maatregelen

Tabel 6.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

6.1 Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.
- Broedgevallen mogen niet verstoord worden, maar de vestiging van broedgevallen mag wel voorkomen worden. Dit kan door de groenstructuren al voor het broedseizoen te verwijderen en ervoor te zorgen dat de werkzaamheden een verstorende werking blijven hebben.

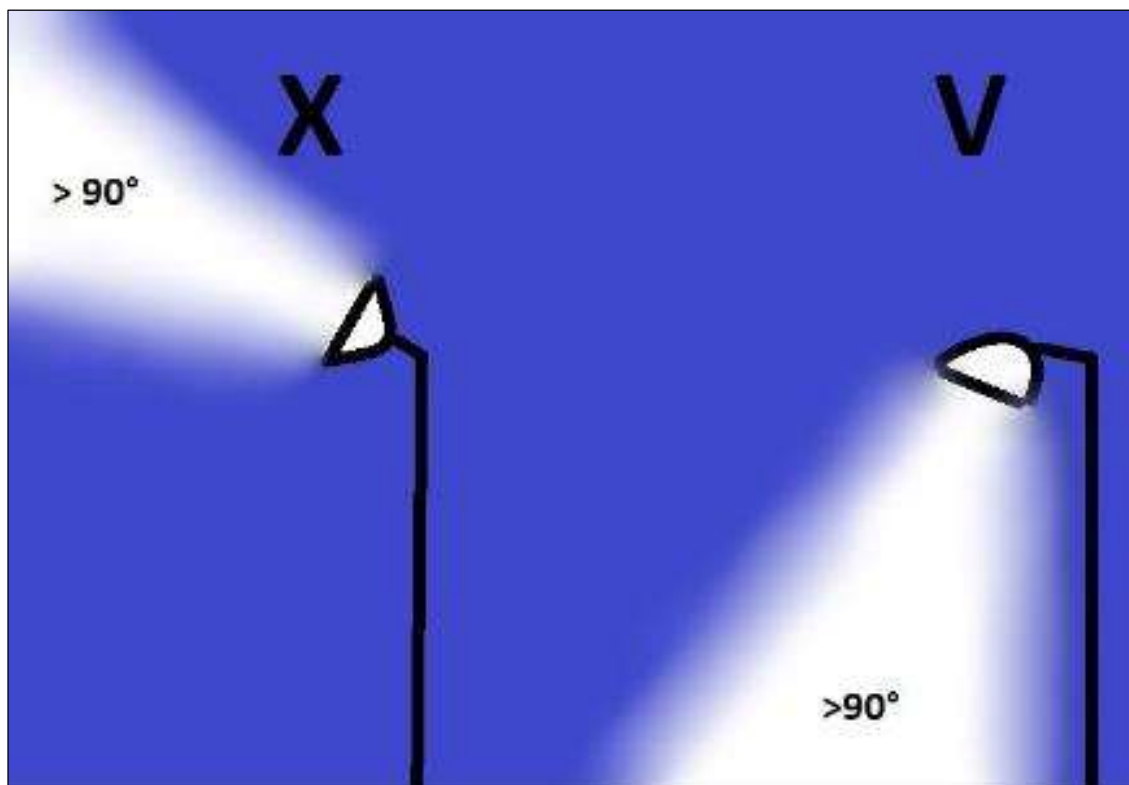
Aangezien de werkzaamheden zullen starten na het broedseizoen van 2022 kunnen de nodige hagen, struiken en bomen zonder problemen worden gekapt. Deze werkzaamheden dienen wel afgerond te zijn voor het starten van het volgende broedseizoen (maart 2023).

Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er wat betreft algemene broedvogels geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

6.2 Vleermuizen; mitigatie

Er bevinden zich mogelijk vleermuisverblijfplaatsen in woning binnen het plangebied. Mogelijk worden deze tijdens de werkzaamheden verstoord door het gebruik van extra kunstlicht. Dergelijke verstorende effecten kunnen ertoe leiden dat verblijfplaatsen minder of helemaal niet meer gebruikt worden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming.

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om de gebruikte verlichting weg te draaien van mogelijke verblijfplaatsen in de woning. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn en zo weinig mogelijk naar de omgeving mag uitstralen. In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijfplaatsen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting. Vleermuizen zien minder in het roodspectrum van het licht waardoor ze minder verstoord worden. Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er wat betreft vleermuizen geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

Figuur 6.1. Voorbeeld van toepassing bouwverlichting. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving.

6.3 Zorgplicht

In de te dempen vijver kunnen vrijgestelde soorten amfibieën voorkomen. In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om de vijver eerst door een kundig ecooloog te laten leegvissen alvorens deze te dempen. Gevangen amfibieën kunnen in naastgelegen watergangen veilig worden uitgezet. Daarnaast kunnen in de tuin egels en wezels voorkomen. Er wordt geadviseerd heggen en ruigtes met kleinschalig materieel te verwijderen, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (15 maart tot 1 september).

7 Conclusie

Stichting Vormen van Wonen is voornemens om werkzaamheden uit te voeren op het perceel liggende aan de Handerweg 1 te Eenrum. De opdrachtgever is voornemens om deze, tot op heden in gebruik zijnde, kwekerij 'De Kleine Plantage' om te vormen tot een woonerf welke bestaat uit diverse percelen met een woning. De opdrachtgever heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie gevraagd een QuickScan uit te voeren op de geplande ingreep, om te onderzoeken of deze aanpassing effect heeft op beschermde soorten of verblijfplaatsen, gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming en provinciaal beleid.

Soortbescherming

Uit deze QuickScan blijkt dat de werkzaamheden mogelijk een verstorende werking hebben op nesten van algemene broedvogels binnen het plangebied en vleermuisverblijfplaatsen in de woning. Daarom dient hier rekening mee gehouden te worden door werkzaamheden buiten de broedperiode van vogels en de actieve periode van vleermuizen uit te voeren en/of door de mitigerende maatregelen op te volgen zoals deze in hoofdstuk 6 beschreven staan.

Zorgplicht

Tevens dienen de maatregelen in het kader van de zorgplicht, zoals beschreven in paragraaf 6.4, te worden opgevolgd om onnodig doden van algemene soorten amfibieën, van de egel en de wezel te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Uit de QuickScan is gebleken dat (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project niet kunnen worden uitgesloten. Een nadere beschouwing van deze effecten dient middels een AERIUS berekening te worden uitgevoerd. Overige effecten op beschermde gebieden kunnen worden uitgesloten.

Ecologische plus

Vanwege de herinrichting van het perceel is het project zeer geschikt voor toevoegen van een ecologische plus. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- extra gelegenheid creëren voor verblijfplaatsen van marterachtigen in te handhaven gedeelte van de siertuin door het bijvoegen van permanente houtstapels;
- natuurinclusief bouwen van de nieuwe woningen waarbij nestgelegenheid voor bijvoorbeeld gierzwaluw en huismus wordt aangeboden;
- natuurinclusief bouwen van de nieuwe woningen waarbij geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen worden aangeboden.

Gorredijk, maart 2022
JM ecologie

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 16 november 2020.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten 2017
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017.
- Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen

www.vogelbescherming.nl

www.sovon.nl

www.zoogdierverseniging.nl